

VICTORIA CURZON PRICE

Profesorka ekonómie na Ženevskej univerzite a viceprezidentka Mont Pèlerin Society

ROZDIELNOSŤ A KONKURENCIA VO ŠVAJČIARSKU: PRÍKLAD PRE EURÓPU?

ABSTRAKT PREDNÁŠKY CEQLS,

usporiadanej Konzervatívnym inštitútom M. R. Štefánika v Bratislave 12. júna 2008

Európska únia má stále pred sebou vyriešenie otázky: „koľko jednoty?“ a „koľko rôznosti?“. S každým ďalším rozšírením Únie narastá rôznosť a tá je väčšou výzvou pre dosiahnutie hlásaného cieľa, ktorým je „čoraz bližšia (zomknutejšia) únia národov Európy“.

Lisabonská zmluva, stále ešte v procese ratifikácie, je navrhnutá tak, aby prispela k rozriešeniu tejto dilemy. Má skrátiť rozhodovanie v EÚ, ktoré podľa expertov sa stalo príliš ťažkopádne, nespravodlivé a príliš naklonené v prospech malých členov. Lisabonská zmluva taktiež rozširuje rozsah toho, čo môže byť predmetom rozhodnutí podľa tohto nového pravidla, a to najmä pre oblasť spravodlivosti a vnútorných záležitostí, sociálnych otázok a ľudských práv. Je to navrhnuté tak, aby mala EÚ dovolené konať v záležitostiach, ktoré sú pre jej obyvateľov najdôležitejšie a aby tak zlepšila legitimitu EÚ v očiach ľudí.

Pri rozhodovaní o rozdelení kompetencií medzi EÚ a jej členskými štátmi, Lisabonská zmluva zaväzuje EÚ rešpektovať princíp subsidiarity, no rozhodnutia o tom, o čom sa má rozhodovať na úrovni EÚ, sa určujú v samotnej EÚ.

Vývoj EÚ nám ukazuje, že EÚ uprednostňuje „pozitívnu integráciu“ pred inštitucionálnou rôznorodosťou z troch príčin: (1) má poslanie „budovať“ Európu, (2) snaží sa zabraňovať deformácii konkurencie tým, že vytvára „zarovnané ihrisko“ (3) bojí sa „pretekov ku dnu“ ako výsledku inštitucionálnej konkurencie. No argument „zarovňavania ihriska“ je klamlivý (ak by boli podmienky súťaže vyrovnané, podstata trhu by zanikla!) a príklad Švajčiarska dokazuje, že strach z „pretekov ku dnu“ je neopodstatnený.

Švajčiarsko je konfederáciou 26 nezávislých štátov, ktoré delegovali len veľmi málo úloh na federálnu vládu a kde vládne medzi kantónmi čulá inštitucionálna konkurencia. Švajčiarska konfederácia dosiahla terajšiu podobu v roku 1848, kombinujúc ekonomickú a monetárnu úniu s vysokým stupňom fiškálnej a regulačnej decentralizácie. Súčasný nárast fiškálnej konkurencie, naštartovanej kantónom Schaffhausen v roku 2004, viedol k niekoľkým znižovaniam dane z príjmov fyzických osôb vo vyšších daňových pásmach, k zrušeniu dane z dedičstva a nižším daniam z príjmov právnických osôb v mnohých kantónoch. No výsledným výsledkom nie je nula, ale nižšie daňové sadzby a opatrnejšie vládne mýňanie. Sú tu teda preteky, ale nie smerom nadol, ale smerom k vytvoreniu Švajčiarska ako atraktívneho miesta na investovanie a pre život.

V tomto príklade sa skrýva možná lekcija pre EÚ. Európska únia trpí nedostatkom demokratickej legitimacy. Na jednej strane na seba berie čoraz viac úloh ovplyvňujúcich každodenný život ľudí, na strane druhej jej inštitúcie majú ďaleko od demokracie. Švajčiarsky príklad dokazuje, že väčšina rozhodnutí môže byť bez ohrozenia vrátená do rúk demokraticky zvolených vlád jednotlivých členských štátov. EU stratí na „jednote“, ale získa na rôznosti a legitimitate. Zároveň jej prospeje, tak ako Švajčiarsku, inštitucionálna konkurencia a rýchlo sa stane oblasťou inštitucionálnej inovácie, rôznorodosti a efektívnosti.